

Leppävirran lasten ja nuorten liikuntapolku

Kunta, jossa lapsi ja nuori liikkuu ilolla!

16.5.2025

Valmistelutyöryhmä: Airaksinen Outi, Happonen Terho, Invenius Taina, Karvinen Ann-Mari, Kokko Anssi, Luostarinen Inka, Multanen Jyri, Suvinen Antti

Visio

Lapsi ja nuori liikkuu ilolla!

Leppävirralla liikkuva lapsi ja nuori kukoistaa. Perhe, päiväkotia ja koulu tukevat yhdessä lapsia ja nuoria liikunnalliseen elämään. Leppävirralla on positiivinen ilmapiiri, jossa lapsi ja nuori omaksuu terveelliset elämäntavat ja nauttii liikunnasta.

Liikkuva lapsi ja nuori saa asiantuntevaa, kannustavaa liikunnan tukea ja toimintaa urheiluseuroilta, kansalaisopistolta, varhaiskasvatuksesta, perusopetuksesta, nuorisotyöstä ja erilaisesta kerhotoiminnasta. Näiden tahojen tarjoamat monipuoliset aktiviteetit ja harrastusmahdollisuudet varmistavat, että jokainen lapsi ja nuori löytää innostuksen liikuntaan.

Liikkuvaa lasta ja nuorta varten eri toimijat sitoutuvat tekemään verkostona toimivaa ja tuloksellista yhteistyötä. Tätä varten pysyvät rakenteet, kuten yhteiset suunnittelukokoukset, seuranta- ja arviointijärjestelmät sekä resurssien jakaminen, ovat välttämättömiä. Näin varmistetaan, että liikunnan ja hyvinvoinnin kehitystyö jatkuu johdonmukaisesti ja lasten tarpeet huomioon ottaen. Yhteisön tuki ja osallisuus ovat avainasemassa, kun yhdessä rakennetaan tulevaisuuden hyvinvoivaa, liikkuvaa lapsuutta ja nuoruutta.

Tavoitteet

Lapsi ja nuori löytää liikunnan ilon!

1. Liikunnallisuutta tukevan ympäristön pitkäjänteinen kehittäminen (leikkipaikat, kevyen liikenteen väylät, koulujen pihat, matalan kynnyksen urheilupaikat)
2. Lasten ja nuorten liikunnan nostaminen taloudellisen tukemisen kärjeksi (edulliset hinnat, avustusten painopiste)
3. Vahvistetaan liikunnan roolia osana koulun ja varhaiskasvatuksen arkea liikunnan oppituntien lisäksi (välitunnit, kerhot, liikkuva oppiminen)
4. Omaehtoisen liikkumisen tukeminen
5. Vanhemmuuden tukeminen liikunnalliseen elämäntapaan
6. Hyvä yhteistyö ja suunnittelu eri toimijoiden välillä
7. Tiedotuksen vahvistaminen ja kohdentaminen

Toimenpiteet

Lasten ja nuorten liikunnan ilon mahdollistavat monipuoliset teot!

1. Pitkäjänteinen investointisuunnitelma lasten ja nuorten liikunnallisen toimintaympäristön kehittämiseen. Tiedolla johtaminen.
2. Avustussäännön muutokset: lasten ja nuorten liikunnan nostaminen painopistealueeksi.
3. Taloudellinen tuki: maksuttomat liikuntamahdollisuudet lapsille ja nuorille, edulliset juniorikortit.
4. Liikunnan vahvistaminen osana varhaiskasvatuksen ja koulun arkea: vuosikellot (varhaiskasvatuksen liikunnan vuosikello, perusopetukseen Liikettä koulupäiviin –vuosikello), kerhorahoituksen hakeminen ja suuntaaminen liikuntaan, liikkujan polku, urheiluakatemia, koulumatkaliikunnan kampanjat, yhteiset käytännöt ja välineet.
5. Seurojen ja muiden liikunnan toimijoiden yhteiset suunnittelupalaverit.
6. Viestintä, tiedottaminen, tapahtumat.
7. Lasten, nuorten ja perheiden omaehtoisen liikkumisen tukeminen (omaehtoiset liikuntavuorot, kampanjat, välinelainaamo, liikuntarastit, vanhempainillat)

Varhaiskasvatus

Perheliikunta

Nostot kyselystä 2024:

- Huoltajien vastausten mukaan merkittävin syy liikkumisesta innostumiselle on liikuntapaikat (83%). Lisäksi liikkumiseen innostaa perhe (78%), kaverit (64%) ja urheiluseurat (61%)
- Lisäksi perheiden liikkumista tukisi muun muassa hyvin hoidetut liikuntapaikat, perheiden liikuntatapahtumat, perhehönssä ja monipuoliset ja kohtuuhintaiset mahdollisuudet liikkumiseen

Toimenpiteet perheiden liikunnallisen elämäntavan edistämiseen:

- Matalan kynnyksen perheliikuntavuorot ja -ohjeet
- Tapahtumat, lähiluontoretket ja toiminnallinen rastipolku
- Vanhemmuuden tukeminen tiedottamisen kautta
- Pohjois-Savon liikunta, Perheille – hanke 8/26-3/27

Koko ikäluokan tavoittava liikunta varhaiskasvatuksessa

Leppävirran kunnan varhaiskasvatus mahdollistaa lapselle liikunnan suositusten mukaisen liikkumisen varhaiskasvatuspäivän aikana. Toimintakulttuuri on liikuntamyönteinen. Kannustamme lapsia omatoimiseen liikkumiseen sekä harjoittelempa liikunnan perustaitoja ohjatusti ikätason mukaan. Lapsille tuodaan mahdollisuuksia saada kokea liikunnan iloa ja sen tuomaa hyvän olon tunnetta.

Hyödynnämme toiminnassa kunnan monipuolisia liikuntapaikkoja ja –ympäristöjä. Varhaiskasvatuksessa liikunnan suunnittelu on koordinoitua:

- Liikuntavastaavat jokaisessa yksikössä
- Varhaiskasvatuksen oma liikunnan vuosikello
- Yhteistyö eri liikuntaseurojen kanssa
- Tapahtumat ja lajikokeilut

Varhaiskasvatuksen liikunnan vuosikello

Liikunnan vuosikello on pedagoginen työväline varhaiskasvattajille. Vuosikellosta saa poimittua ideoita lasten fyysiseen aktiivisuuteen ja motoristen perustaitojen kehittämiseen.

Vuosikellon keskellä on näkyvillä erilaisia motorisia perustaitoja ja ulkokaarella liikuntavinkkejä niiden harjoittamiseen. Vinkit on vuosikellossa vielä jaoteltu neljään vuodenaikaan sopiviksi.

Perusopetus ja 2. aste

Koko ikäluokan tavoitettava liikunta perusopetuksessa

Kouluilla on mahdollisuus tukea lasten ja nuorten hyvinvoivaa elämäntapaa. Varsinkin vähän liikkuvien lasten ja nuorten kohtaaminen ja tukeminen on todennäköisintä kouluarjessa. Koulussa voidaan luoda kaikille oppilaille tasavertaisesti ymmärrystä, valmiuksia ja tottumuksia elinikäisen liikkumisen ylläpitämiseksi.

Liikunnan opetuksen tehtävänä on vaikuttaa oppilaiden hyvinvointiin tukemalla fyysistä, sosiaalista ja psyykkistä toimintakykyä sekä myönteistä suhtautumista omaan kehoon. Oppiaineessa tärkeitä ovat liikuntatuntien positiiviset kokemukset sekä liikunnallisen elämäntavan tukeminen.

Lisää liikettä koulupäivään

- Tutkimusten mukaan lasten päivittäisestä paikallaanolosta 47% tapahtuu koulussa.
- Liikkumattomuus ja paikallaanolo ovat WHO:n mukaan jo neljänneksi suurin yksittäinen ennenaikaisen kuoleman riskitekijä.
- Liikkuminen lisää tutkitusti oppimista ja oppimisvalmiuksia.
- Lisääntynyt aktiivisuus koulupäivän aikana edistää myös työrauhaa.
- Yhdessä tekeminen ja liikkuminen lisäävät yhteisöllisyyttä ja viihtyvyyttä.
- Riittävä liikkuminen on yhteydessä hyvään uneen ja ruokahaluun, joka vaikuttaa merkittävästi ihmisen kokonaishyvintöintiin

Perheiden, lasten ja nuorten omaehtoinen liikunta

Lasten ja nuorten omaehtoinen liikkuminen vapaa-ajalla

Nostot kyselystä 2024:

Lasten ja nuorten vastausten mukaan merkittävin syy liikkumisesta innostumiselle on kaverit (76%). Lisäksi liikkumiseen innostaa liikuntapaikat (40%), perhe (30%) ja urheiluseurat (33%)

Toimenpiteet lasten ja nuorten liikkumisen lisäämiseksi vapaa-ajalla:

- Höntsätoiminnan kehittäminen nuorten osallisuus huomioiden
- Nuorten osallisuutta tuetaan vahvistamalla heidän toimijuuttaan liikkumisen suunnittelussa ja toteutuksessa
- Vuosittainen tiedonkeruu lasten ja nuorten liikuntatoiveista

Taloudellinen tuki liikkumiseen

- Kaikukortti
- Juniorikortti
- Kunnan liikuntapalvelusopimuksen lasten ja nuorten liikunta: varhaiskasvatus, koulut, nuorten palvelut (maksuton rajoittamaton käyttö mm. jäähalli, kylpylä, keilahalli, monitoimihalli jne.)
- Hankerahoitukseen hakeminen lisäresurssiksi lasten ja nuorten liikunnan edistämiseen eri toimijoiden yhteistyönä
- Kunnan avustukset liikuntaan ja urheiluun
- Muiden toimijoiden avustukset liikuntaan ja urheiluun

Toiminnallinen tuki liikkumiseen

- Urheiluseurojen toiminta (mm. Sporttisirkus, ohjattu harjoittelu, lajikokeilut)
- Harrastamisen Suomen malli –kerhot perusopetuksessa
- Eri toimijoiden järjestämät kerhot
- KesäLeppis
- Eri toimijoiden järjestämät leirit
- Nuorten palvelujen höntsävuorot
- Kivelän yläkoulun päivittäinen liikuntavälkkä
- Omaehtoisten ryhmien maksuttomat liikuntavuorot

Liikunnan ja urheilun toimijat

Lapset ja nuoret, perheet

Urheiluseurat, muut yhdistykset, Pohjois-Savon liikunta

Päätöksenteko kunnassa:

Avustukset, hankkeet ja ostopalvelut: kulttuuri- ja vapaa-aikalautakunta. Investoinnit tekninen lautakunta. Koulut ja varhaiskasvatus koululautakunta.

Palvelutuottajat:

Leppävirran Virkistysuimala Leppäkerttu Oy, tuetut toimijat (mm. kylien liikuntapaikat), liikunnan ja urheilun yritykset, Sisä-Savon kansalaisopisto

Liikuntakohteet

- Lipas: LIPAS – Liikuntapaikat
Leppävirralla 97 liikuntapaikkaa ja –reittiä joista suurin osa maksuttomasti käytettävissä
- Kunta ostaa liikuntapalvelut ja liikuntapaikkojen hoidon vuosittain päivitettävän sopimuksen mukaan Leppävirran Virkistysuimala Leppäkerttu Oy:ltä: Liikunta - Leppävirta (leppavirta.fi)
- Kunta tukee maaseutualueiden liikuntapaikkojen ylläpitoa ja urheiluseuroja avustuksilla: Avustukset - Leppävirta (leppavirta.fi)

Lasten ja nuorten urheilijapolku

Lajikokeiluissa tutustutaan alueen lajitarjontaan eri seurojen johdolla. Ne auttavat lasta löytämään hänelle mieluisan liikunnan ja innostumaan siitä. Urheiluseurojen harjoituksissa jokainen lapsi pääsee harjoittelemaan itselleen mieleistään lajia. Kunta tukee leppävirtalaisten lasten ja nuorten liikuntaa.

Alle kouluikäiset

Perheliikunnan, ulkoilun ja omaehtoisen liikunnan, sekä liikuntaleikkikoulujen tehtävä on kehittää lasten liikunnallisia perustaitoja. Liikunta ja lajikokeilut mukana varhaiskasvatuksen arjessa.

Alakouluikäiset

Monilajikokeilualustoilla kuten Sporttisirkuksessa sekä koulujen lajiesittelyissä tutustutaan alueen lajitarjontaan eri seurojen johdolla. Monipuolinen lajiesittely antaa mahdollisuuden lapselle löytää liikunnan ja innostua siitä.

Nuoret

Sporttisakatemia innostaa eri lajien harrastajat yhteiseen oheisharjoitteluun. Urheiluakatemia mahdollistaa omalla paikkakunnalla laadukkaan harjoittelun ja urheilijana kehittymisen.

Kivijalka toimintaan

Lapsen oikeudet Leppävirralla

Kunnan tehtävänä on varmistaa, että kunnan jokaisen lapsen ja nuoren oikeudet toteutuvat. Lapsen oikeuksien tunteminen ja niiden aktiivinen edistäminen auttavat rakentamaan laadukasta hallintoa ja tarkoitustaan vastaavia palveluita. Kunta, jossa ajatellaan lapsen oikeuksia ja toimitaan kaikessa niiden mukaisesti, tekee parasta mahdollista ihmisoikeustyötä.

Lasten ja nuorten hyvinvointi rakentaa hyvää tulevaisuutta kaikille. Leppävirran kunta toimii aktiivisesti lasten ja nuorten hyvinvoinnin edistämiseksi. Kunta sai UNICEFin Lapsiystävällinen kunta tunnustuksen syksyllä 2023. Jokaisella on oikeus hyvään elämään ja hyvinvointiin. Yhdenvertaisuuden edistäminen on kunnan lakisääteinen tehtävä. Siihen velvoittavat Suomen kansallinen lainsäädäntö (perustuslaki, yhdenvertaisuuslaki, perusopetuslaki, varhaiskasvatuslaki ja sosiaalihuoltolaki) ja EU:n lainsäädäntö. Lisäksi Suomea velvoittavat kansainväliset ihmisoikeussopimukset, kuten YK:n lapsen oikeuksien sopimus. Se kieltää kaikenlaisen syrjinnän lapseen tai hänen huoltajaansa liittyvien syiden perusteella.

Lapsuus on poikkeuksellinen ja ainutlaatuinen jakso ihmisen elämässä. Varhaisvuosien pohjalle rakentuu sekä yksilön että koko yhteiskunnan tulevaisuus. Siksi YK:n lapsen oikeuksien sopimus takaa lapselle erityiset oikeudet, joita millään muulla ihmisryhmällä ei ole. Sopimuksen mukaan lapsella on oikeus terveyteen, turvaan, oppimiseen, leikkiin ja vapaa-aikaan. Lasten ja nuorten harrastamisella on merkittävä rooli edellä mainittujen toteutumisessa. Matalan kynnyksen harrastustoiminnan avulla on mahdollista saada haavoittuvassa asemassa olevat lapset ja nuoret mukaan liikuntaharrastuksiin.

Lapsen oikeudet Leppävirralla

Lapsen oikeuksien sopimuksessa on määritelty neljä yleisperiaatetta, joita tulee soveltaa sekä sellaisinaan että kaikkien muiden sopimuksessa määriteltyjen oikeuksien yhteydessä.

1. **Syrjimättömyys (2 artikla):** Lapsen oikeudet tulee taata kaikille lapsille, eikä lasta saa syrjiä hänen tai hänen vanhempiensa perusteella. Syrjinnän kieltä edellyttää aktiivisia toimenpiteitä eriarvoisuuden vähentämiseksi.
2. **Lapsen edun ensisijaisuus (3.1 artikla):** Lapsen etu on otettava huomioon kaikissa lapsia koskevissa päätöksissä. Lapsen edun arviointi on tilannekohtaista. Päätöksenteossa lasten edut on arvioitava ja otettava huomioon ensisijaisena harkintakriteerinä: kuinka ratkaisu toteuttaa parhaiten lasten etuja.
3. **Lapsen oikeus elämään, henkiinjäämiseen ja kehittymiseen (6 artikla):** Oikeus kehittymiseen sisältää fyysisen, psyykkisen kuin sosiaalisen ulottuvuuden. Kyse on parhaiden mahdollisten olosuhteiden luomisesta nykyhetkeen ja tulevaisuuteen. Tässä keskeistä on myös lasten kasvu- ja kehitysvaiheiden tunnistaminen ja huomioiminen.
4. **Lapsen oikeus tulla kuulluksi ja hänen näkemystensä kunnioittaminen (12 artikla):** Lapsen on vapaasti saatava ilmaista näkemyksensä ja ne on huomioitava iän ja kehitystason mukaisesti. Lapsia on kuultava yhdenvertaisesti ja niin, että myös haavoittuvassa asemassa ja syrjinnälle alttiiden lasten näkemykset huomioidaan.

Liikunnan ja urheilun turvallisemman tilan periaatteet

Liikunnan ja urheilun turvallisemman tilan periaatteilla ja toimintatavoilla pyrimme luomaan tilan, jossa kaikki pyrkivät omalla toiminnallaan rakentamaan yhdenvertaista, kunnioittavaa ja avointa ilmapiiriä ja keskustelua. Periaatteiden tarkoituksena on saada jokainen ihminen tuntemaan olonsa tervetulleeksi tiloissamme ja palveluissamme. Kaikilla on mahdollisuus olla oma itsensä ja kaikki saavat ilmaista itseään vapaasti. Vastuu turvallisemmasta toimintaympäristöstä kuuluu kaikille

Ollaan yhdessä ystäviä!

Leppävirran kunta toteuttaa Ollaan yhdessä! –kiusaamisen vastaista ohjelmaa. Leppävirran kunnassa ei hyväksytä väkivaltaa, kiusaamista tai häirintää ja jokaisen velvollisuus on niihin puuttua.

Perustuslaki turvaa jokaiselle oikeuden elämään sekä henkilökohtaiseen vapauteen, koskemattomuuteen ja turvallisuuteen. Kiusatuksi tuleminen rikkoo tätä perusoikeutta ja aiheuttaa monia kielteisiä ja usein pitkäkantoisia seurauksia lasten ja nuorten kehitykselle. Siksi kiusaamista tulee ehkäistä ennalta ja puuttua esiin tuleviin kiusaamistapauksiin viipymättä.

Leppävirralla kiusaamisen vastaiseen työhön osallistuu koulujen lisäksi paljon muita tahoja: nuorisopalvelut, nuorisovaltuusto, kunnan eri toimialat, kuntapäätäjät, lasten ja aikuisten harrastusryhmät ja leppävirtalaiset työpaikat. Me Leppävirralla sitoudumme yhdessä sovittuihin, kiusaamista ja häirintää ehkäiseviin toimintatapoihin.